

Bezerédj István

1796. november 28-án született Szerdahelyen (ma: Fertőszentmiklós része) Bezerédj István, reformkori politikus, a dunántúli nemesi bezerédi Bezerédj család sarja.

Apja, idősebb bezerédi Bezerédj István soproni szolgabíró, édesanyja felsőbüki Nagy Erzsébet volt. Ruzsa János házitánító tanította, majd Sopronban, a katolikus főgimnáziumban végzett. Jogot hallgatott Pozsonyban, ahol 1815-ben szerzett doktorátust. Joggyakornok, majd jegyző volt Sopronban, Veszprémben, Pesten. Szombathelyen 1821-ben kötött házasságot Bezerédj Amáliával és Hídjára, Tolna megyébe költözött. Kúriájuk a reformkori társasági élet egyik központja lett. A homokos pusztán szederfákat ültetett, meghonosította a selyemhernyó tenyésztést, gyümölcsöt, dohányt termelt. A selyemhernyó-tenyésztés érdekében az 1830-as évek elején szederegyletet alapított, s megkezdte a selyemfonal-előállítást. Talajjavítást végzett, öntözéssel próbálkozott, juhot, lovat tenyésztett. Munkalehetőséget biztosított, települést hozott létre e telepéseknek, Szedres néven.

A megyei közéletbe 1823-tól aktívan bekapcsolódott, Csapó Dániellel a liberális ellenzék szervezője lett. Beszédei, cikkei a polgári átalakulás, a jobbágyszabadítás, közteherviselés, népnevelés érdekében születtek. Az 1830-as és az 1832–36 közötti országgyűléseken Tolna vármegye képviselőjeként vett részt. Az utóbbin tűnt fel kiváló szónoki képességével, amikor az úrbér kérdésének tárgyalásánál küzdött az adózó nép terheinek könnyítése érdekében. Kiváló szónoki képességei miatt, „magyar Démoszthenésznek” nevezték. Az első volt a nemes földesurak közül, aki 1836 után jobbágyaival örökváltási szerződést kötött, s megkönnyítette jobbágyságuknak a jobbágymegváltást és 1838-ban felszabadította medinai jobbágyságukat. Az 1839–40-es pozsonyi országgyűlésen csak egy ideig volt követ, azután ellenzéke elérte visszahívását.

Humanitárius elveket vallott, ellenezte a halálbüntetést, és ezt igyekezett a büntető törvénykönyvet kidolgozó bizottságban is érvényesíteni, melynek tagja volt. Az 1843–44-es pozsonyi országgyűlésen ismét Tolna megyét képviselte; erélyesen küzdött a halálbüntetés eltörlése és a közteherviselés mellett. Ezen az országgyűlésen, miután a közteherviselés ügye hosszas vita után megbukott, bejelentette, hogy önként vállalja az adófizetést. A szekszárdi kerület képviselőjeként az 1848-as országgyűlésen is részt vett és követte a kormányt Debrecenbe.

1836-ban Brunszvik Terézzel, Kossuth Lajossal és Szentkirályi Móriccral megalapította a Kisdédóvó Intézeteket Magyarországon Terjesztő Egyesületet. Az ország első óvodáját saját költségén ő hozta létre Hidján, felesége, Bezerédj Amália vezetése alatt. Felesége mindenben segítette férjét. Csengery Antal így írt a házaspárról: „A gyémántot csiszolja a gyémánt” Kislányuk, Flórika együtt nőtt fel a jobbágygyerekekkel, anyja írta az első magyar nyelvű gyermekkönyvet, a Flóri könyvét.

A forradalom és a szabadságharc ügyét törvényesnek és igazságosnak tartotta, annak leverése után bebörtönözték, 1850. augusztus 5-én kötél általi halálra, s vagyona elkobzására ítélték, de kegyelmet nyert, birtokára száműzték. Haláláig figyelték minden lépését. Hidjapusztán hunyt el, 1856. március 6-án. Sopronban utca őrzi emlékét.

Irodalom:

Sarkady Sándor (szerk.): Aranykönyv 2000. Sopron: Quint, 1999. p. 64.

Bodnár István–Gárdonyi Albert: Bezerédj István (1796-1856) 1-2. kötet Budapest: Athenaum, 1918-1920.

A magyar selyemtenyésztés 250-éves múltjából. Budapest: Pátria Irodalmi Vállalat és nyomdai Rt, 1930.

Rozsonits Géza: Bezerédj István, a reformpolitikus. In: Várhely 1996. 3. sz. p. 124-130.

Rozsonits Géza: Fertőszentmiklós rövid története és látnivalói. Fertőszentmiklós: Rozsonits Géza, [1992]

Rozsonits Géza: Kétszáz esztendeje született Bezerédj István. In: Honismeret, 25. évf. 6. sz. (1996). p. 19-27.

Internet:

Magyar Történeti Életrajzok: Bodnár István_Gárdonyi Albert: Bezerédi István (1796-1856).

<http://mek.oszk.hu/05800/05830/html/> Letöltés: 2017. 01.14.